

บทความทางวิชาการ

การทำวัคซีนในสัตว์ให้มีประสิทธิภาพ

โดย นางรัตณี ทองทา

ศูนย์ทดสอบและวิจัยคุณภาพชีววัตถุสำหรับสัตว์

“วัคซีนสำหรับสัตว์” คืออะไร

วัคซีน (Vaccine) คือ สารชนิดหนึ่งเตรียมขึ้นจากเชื้อจุลินทรีย์ หรือส่วนประกอบของเชื้อจุลินทรีย์ เมื่อเข้าสู่ร่างกายสัตว์จะกระตุ้นการสร้างภูมิคุ้มกันที่จำเพาะต่อจุลินทรีย์ชนิดนั้น ๆ ดังนั้นวัคซีนจึงเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการป้องกัน ควบคุม และทำให้ความรุนแรงของโรคลดน้อยลงได้

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำวัคซีนให้มีประสิทธิภาพ

1. ตัวสัตว์ เป็นสิ่งสำคัญในความสำเร็จของการทำวัคซีน โดยทั่วไปเราต้องทำในสัตว์ที่มี “สุขภาพแข็งแรง” เพื่อให้สามารถสร้างภูมิคุ้มกันได้ดี และควรกระตุ้นอย่างสม่ำเสมอตามโปรแกรมการทำวัคซีน โดยต้องทำในสัตว์ทุกตัวที่สามารถทำได้ หรือไม่ต่ำกว่า 80% ของฝูง

2. วัคซีน

2.1 ต้องเป็นวัคซีนที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

2.2 เก็บรักษาที่อุณหภูมิ 2-8 องศาเซลเซียส อย่าให้วัคซีนถูกความร้อนและแสงแดด ตั้งแต่กระบวนการผลิตจนถึงเข้าสู่ตัวสัตว์ การเก็บวัคซีนในอุณหภูมิที่ไม่เหมาะสมจะทำให้ประสิทธิภาพของวัคซีนจะลดลง หรือวัคซีนเสื่อมสภาพ

2.3 วัคซีนชนิดผสมกับน้ำยาละลาย ควรให้วัคซีนทันทีหลังจากละลายวัคซีน

3. ผู้ทำวัคซีน ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ได้รับการฝึกอบรม และมีประสบการณ์การทำวัคซีนในสัตว์ นอกจากนี้ยังต้องมีทักษะในการจับบังคับสัตว์ รวมไปถึงการสังเกตอาการสัตว์หลังได้รับวัคซีน

สำนักเทคโนโลยีชีวภัณฑ์สัตว์, กรมปศุสัตว์

ศูนย์ทดสอบและวิจัยคุณภาพชีววัตถุสำหรับสัตว์, กรมปศุสัตว์

สำนักควบคุมโรค ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ (สปก.) กรมปศุสัตว์

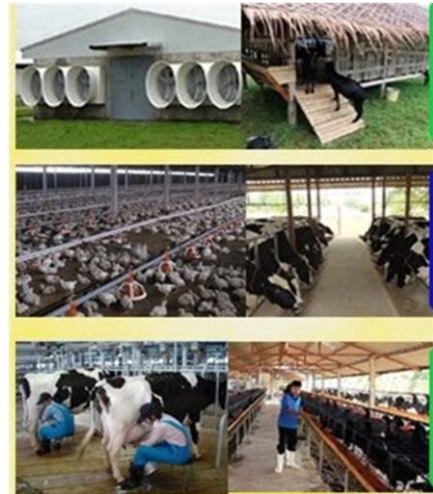

www.eventesan.com

4. สิ่งแวดล้อม สภาพการเลี้ยง สภาพคอก เช่น สภาพอากาศร้อน/เย็นเกินไป คอกมีความแออัด สกปรก อาจทำให้สัตว์เกิดความเครียด ร่างกายอ่อนแอ ภูมิคุ้มกันลดลง

www.animal-farm.com

กลุ่มเผยแพร่และประชาสัมพันธ์
สำนักงานเลขาธิการกรม, กรมปศุสัตว์

ข้อควรปฏิบัติของการทำวัคซีนในสัตว์

1. ทำวัคซีนในสัตว์ที่มีสุขภาพแข็งแรง ตรงตามโปรแกรมอย่างเคร่งครัด ที่สำคัญคืออยู่ภายใต้การดูแลของสัตวแพทย์
2. ทำวัคซีนตามคำแนะนำเฉพาะของวัคซีนแต่ละชนิด เพื่อให้วัคซีนมีประสิทธิภาพดีที่สุด

การให้วัคซีนโดยการฉีดเข้ากล้ามเนื้ออก
สำนักเทคโนโลยีชีวภัณฑ์สัตว์, กรมปศุสัตว์

สำนักควบคุมโรค ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ (สบค.)
กรมปศุสัตว์

การสังเกตอาการของสัตว์หลังทำวัคซีน

หลังทำวัคซีนควรสังเกตอาการของสัตว์ อย่างน้อย 20-30 นาที เนื่องจากสัตว์แต่ละตัวมีการตอบสนองต่อวัคซีนที่แตกต่างกัน บางตัวอาจมีการตอบสนองต่อภูมิคุ้มกันแบบรุนแรงทำให้เกิดอาการแพ้วัคซีนได้

www.wattagnet.com

อาการไม่พึงประสงค์จากการทำวัคซีนในสัตว์

1. อาการข้างเคียงหลังการทำวัคซีน มักจะพบได้บ่อย เช่น อาการบวมอักเสบ และเจ็บปวดบริเวณที่ฉีด ซึม มีไข้ต่ำๆ กินอาหารน้อยลง มีน้ำมูก ไอ หรือจาม อาการดังกล่าวจะหายได้เองภายใน 24 ชั่วโมง หากพบว่าอาการไม่ดีขึ้นให้ปรึกษาสัตวแพทย์

2. อาการแพ้วัคซีน จะพบอาการบวมรอบดวงตา ปาก ใบหน้า มีตุ่ม หรือผื่นขึ้นตามตัวและคัน อาเจียน ถ่ายเหลว หายใจหอบ หัวใจเต้นเร็ว อ่อนแรง เดินเซ กรณีที่แพ้รุนแรงสัตว์จะมีอาการช็อค หมดสติ และเสียชีวิตได้

เอกสารอ้างอิง: สำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์, กรมปศุสัตว์
สำนักเทคโนโลยีชีวภัณฑ์สัตว์, กรมปศุสัตว์
ศูนย์ทดสอบและวิจัยคุณภาพชีววัตถุสำหรับสัตว์ สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ, กรมปศุสัตว์
กลุ่มเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขานุการกรม, กรมปศุสัตว์
www.eventesan.com/archives/11238
www.wattagnet.com/home/article/15518735
www.animal-farm.comhttps://มาตรฐานบางประการสำหรับการเลี้ยงสัตว์ในประเทศไทย